

Kritik mot Migrationsverket för att ha tagit ställning till en asylsökandes ålder innan det slutliga beslutet i ärendet fattades

---

Beslutet i korthet: I januari 2013 ansökte AA om asyl i Sverige och uppgav att han var 16 år. Migrationsverket fann vid en inledande åldersbedömning inte anledning att ifrågasätta den ålder han uppgett och registrerade att han var född i januari 1997. Migrationsverket avslog hans ansökan i juli 2013 och beslutade att utvisa honom. I beslutet gjorde verket bedömningen att AA inte gjort sin ålder sannolik, och i samband med beslutet registrerades han som fyllda 18 år.

En migrationsdomstol upphävde i september 2013 Migrationsverkets beslut och återförvisade målet till Migrationsverket för fortsatt handläggning. Beslutet motiverades med att det saknats tillräckligt underlag i målet för att göra en bedömning av AA:s ålder. Migrationsverket fortsatte handläggningen av AA:s asylärende, men ändrade inte AA:s ålder utan lät honom fortsatt vara registrerad som vuxen. Efter ytterligare utredning i åldersfrågan avslog Migrationsverket hans ansökan i juni 2014.

JO har tidigare uttalat att utgångspunkten vid en bedömning av om en sökande är vuxen eller underårig bör vara att bedömningen ska göras i samband med att ett beslut fattas i asylärendet. Fram till dess bör den ålder som sökanden uppgett vid ansökningstillfället godtas, om det inte är alldeles uppenbart att uppgiften är felaktig. Enligt JO borde Migrationsverket ha ändrat AA:s registrerade ålder till den han själv uppgett efter det att verkets beslut upphävts och handläggningen av asylärendet fortsatte.

Migrationsverket kritiseras för att verket genom att inte åter registrera AA som underårig i praktiken tagit ställning till hans ålder innan man fattade ett slutligt beslut i asylärendet.

Inledning

Asylsökande som är under 18 år och inte har sina föräldrar eller någon annan vårdnadshavare med sig (s.k. ensamkommande barn) har vissa rättigheter under asylprocessen, t.ex. rätt till god man, skolgång och boende med stöd. Åldern har även betydelse för hur Migrationsverket hanterar asylärendet. Om ärendet gäller någon som är under 18 år, ska verkets prövning göras med beaktande av barnets bästa och med en något generösare bedömning av om det finns omständigheter än vad som gäller för vuxna. (Se 1 kap. 2 och 10 §§ och 5 kap. 6 § utlänningslagen.)

Bakgrund och anmälan

AA ansökte om asyl i Sverige den 21 januari 2013 och uppgav att han var 16 år. Migrationsverket fann vid en inledande åldersbedömning inte anledning att ifrågasätta den ålder han uppgett och registrerade att han var född i januari 1997. I ett beslut den 15 juli 2013 avslag Migrationsverket AA:s asylansökan och beslutade att utvisa honom. Verket gjorde bedömningen att AA inte gjort sin ålder sannolik. Han registrerades i samband med beslutet som fyllda 18 år och därmed vuxen. Migrationsverket hade innan beslutet fattades hämtat in åldersutredning i form av tandröntgen och ett yttrande från socialtjänsten i den kommun där AA var placerad.

Förvaltningsrätten i Stockholm, migrationsdomstolen, upphävde den 19 september 2013 Migrationsverkets beslut och visade målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning. Domstolen angav att det saknats tillräckligt underlag i målet för att göra en bedömning av AA:s ålder och att rekommendationerna i Socialstyrelsens ställningstagande i fråga om medicinska åldersbedömningar för barn i övre tonåren borde ha tillämpats. Ytterligare utredning i form av en pediatrik undersökning och röntgen av handskelett borde alltså ha utförts innan Migrationsverket tog ställning i åldersfrågan.

Migrationsverket fortsatte handläggningen av AA:s asylärende men ändrade inte AA:s ålder utan lät honom fortsatt vara registrerad som vuxen. Den 25 juni 2014 fattade Migrationsverket ett nytt beslut där AA:s asylansökan avslogs. I beslutet angavs att AA inte gjort sannolikt att han var underårig. Beslutet vann laga kraft den 20 oktober 2014.

BB, gruppledare för utredningsenheten inom Socialnämnden i Botkyrka kommun, förde i en anmälan till JO fram klagomål mot Migrationsverket för lång handläggningstid i ärendet och för att Migrationsverket inte hade ändrat AA:s ålder efter det att domstolen återförvisat målet. Hon anförde att åtgärden att inte registrera AA som under 18 år fått till följd att han bl.a. gått miste om rätten till god man och att hans ärende inte handlagts i enlighet med Migrationsverkets rutiner för barnärenden.

Utredning

Migrationsverket (generaldirektören CC) yttrade sig över anmälan.

I fråga om handläggningstiden anförde verket bl.a. följande. Vare sig inför det första eller det andra beslutet fanns det någon vårdgivare som var villig att utföra en pediatrik undersökning. Möjligheten att hitta någon som var villig att utföra en handledsröntgen var också ytterst begränsad, och väntetiden för att få genomgå en sådan undersökning var cirka fyra till sju månader. Mot denna bakgrund ansåg Migrationsverket att det fanns tillräckligt beslutsunderlag för att ta ställning till sökandens ålder i det beslut som sedan överklagades. Beslut i asylärendet fattades efter cirka fem månader, och åldersbeslutet fattades i samband med detta. Efter migrationsdomstolens återförvisning meddelade

Migrationsverket ett nytt beslut efter cirka nio månader. Under åtta av dessa månader inväntade verket genomförandet av handledsundersökningen. Verket uppmanade vårdgivarna att prioritera ärendet men kan inte påverka deras resurser och prioriteringar. Migrationsverket anser att de handläggningsåtgärder som verket haft möjlighet att påverka har vidtagits skyndsamt i ärendet.

När det gällde frågan om att inte ändra AA:s registrerade ålder till den ålder han uppgett efter att migrationsdomstolen återförvisat målet gjorde verket bedömningen att myndighetens agerande var förenligt med gällande rätt och verkets vägledande dokument i frågan. Migrationsdomstolens beslut om återförvisning innebar enligt verkets mening att det fortfarande stod verket fritt att under den nya handläggningen betrakta AA som vuxen eftersom migrationsdomstolen inte bedömt sökandens ålder utan enbart underlaget för bedömningen av hans ålder. Vidare hade utredningarna om sökandens ålder visat att han varit myndig under hela vistelsen i Sverige.

I yttrandet framhöll Migrationsverket särskilt att myndighetens beslut om en asylsökandes ålder inte är bindande för skolan, socialtjänsten eller sjukvården. De är – oavsett vilken bedömning verket gjort – fria att behandla en sökande som underårig eller som vuxen, i vart fall fram till dess att beslutet vinner laga kraft. Det betyder att överförmyndaren kan utse en god man och kommunen kan besluta om t.ex. skolplacering, oavsett verkets inställning till och bedömning i åldersfrågan.

Bedömning

Handläggningstiden

Av 7 § förvaltningslagen framgår att ett ärende där någon enskild är part ska handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. När ett ärende har återförvisats från en högre instans för prövning i sak bör det behandlas särskilt skyndsamt eftersom en materiell prövning ska göras. Därutöver gäller att ärenden som rör barn bör prioriteras.

Den totala handläggningstiden i AA:s asylärende har varit lång. Med hänsyn till den redogörelse som Migrationsverket lämnat anser jag dock inte att det finns underlag för någon kritik mot Migrationsverket i denna del.

Migrationsverkets handläggning av åldersfrågan efter återförvisningen JO har tidigare uttalat att utgångspunkten vid en bedömning av om en sökande är vuxen eller underårig bör vara att bedömningen ska göras i samband med att ett beslut fattas i asylärendet. Fram till dess bör den ålder som sökanden uppgett vid ansökningstillfället godtas, om det inte är alldeles uppenbart att uppgiften är felaktig. (Se bl.a. JO 2013/14 s. 361, dnr 4107-2011, och JO 2015/16 s. 361, dnr 6942-2013.)

I Migrationsverkets rättsliga kommentar om åldersbedömningar i asylärenden (SR 35/2015) anges också att verket som huvudregel ska ta ställning till frågan om sökanden är vuxen eller underårig i samband med att beslut fattas i

asylärendet. Enligt kommentaren kan det finnas skäl att göra undantag från regeln bl.a. i uppenbara fall och i fall där det finns bevisning som strider mot sökandens muntliga uppgifter. Den ålder som anges vid ansökningstillfället är den som i normalfallet ska registreras. Den rättsliga kommentaren har i huvudsak samma innehåll som verkets två tidigare rättsliga ställningstaganden i frågan om när en åldersbedömning ska göras och vilken ålder som ska registreras.

Av utredningen framgår att migrationsdomstolen upphävde Migrationsverkets beslut med motiveringen att det saknades tillräckligt underlag i målet för att göra en bedömning av AA:s ålder, vilken hade väsentlig betydelse för hur frågan om asyl skulle bedömas. Domstolen underkände alltså Migrationsverkets ställningstagande i åldersfrågan på den utredning som fanns tillgänglig. Beslutet att upphäva verkets beslut och återförvisa ärendet innebar att handläggningen av asylärendet skulle fortsätta.

Det finns inte någon ny utredning eller någon omständighet som motiverar ett avsteg från principen om att ett ställningstagande i åldersfrågan ska göras i samband med avgörandet av ett asylärende. Något sådant skäl har inte heller förts fram av Migrationsverket. Mot den bakgrunden borde Migrationsverket enligt min mening ha ändrat AA:s registrerade ålder till den han själv uppgett när handläggningen av asylärendet fortsatte. Migrationsverket ska kritiseras för att verket, genom att inte åter registrera AA som underårig, i praktiken tagit ställning till hans ålder innan man fattade ett slutligt beslut i asylärendet.

Ärendet avslutas.